

12-18 JAAR

STRAFFE KIJKERS

**MET SCHERPE OGEN DE VLAAMSE
GEBARENTAAL VERKENNEN**

**LESPAKKET
VOOR HET
SECUNDAIR
ONDERWIJS**

COLOFON

Dit lesmateriaal is een initiatief van het Vlaams Gebarentaalcentrum om jongeren vertrouwd te maken met de Vlaamse Gebarentaal en om communicatie met dove en slechthorende mensen inclusiever te maken.

Verantwoordelijke uitgever: Rotkop, Richardstraat 11, 2060 Antwerpen

Concept: Tom Loockx

Tekst: Ann Smedts

Vormgeving: Els Vandervoort

Illustraties: Els Vandervoort, Vlaams Gebarentaalcentrum en Adobe Stock

© 2026 Rotkop, België

Tekst- en datamining niet toegestaan.

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever.

vgtc.be

prikkel.nu

BESTE LEERKRACHT,

We leven in een samenleving waar **iedereen op een andere manier communiceert**. Toch blijft **communiceren met dove en slechthorende mensen** voor veel jongeren een **onbekend terrein**. Met *Straffe kijkers* nodigen we jongeren uit om hun **blik te verscherpen** en te durven **communiceren met hun handen, mimiek en lichaam**.

Basiskennis van de Vlaamse Gebarentaal (VGT) helpt **om drempels te verlagen**, misverstanden te vermijden en ontmoetingen vlotter te laten verlopen. Door te leren kijken naar handen, mimiek en lichaamstaal, ontdekken leerlingen **hoeveel er al mogelijk is zonder stem**.

Dit lespakket helpt jongeren om:

- te begrijpen wat de Vlaamse Gebarentaal is;
- zich relaxter en zelfverzekerder te voelen in contact met dove en slechthorende mensen;
- te ontdekken dat deze kennis later een echte meerwaarde kan zijn in diverse opleidingen en beroepen.

Kortom: *Straffe kijkers* is **meer dan een introductie tot de Vlaamse Gebarentaal**. Het is een uitnodiging om scherper te kijken, inclusiever te communiceren en **elkaar beter te begrijpen**.

EN NU ... STRAFFE KIJKERS OPEN VOOR DEZE BOEIENDE ONTDEKKINGSTOCHT!

WAAROM IS BASISKENNIS VAN DE VLAAMSE GEBARENTAAL BELANGRIJK?

De Vlaamse Gebarentaal (VGT) is niet alleen de taal van de dovengemeenschap, maar **een volwaardige taal** die deel uitmaakt van het taallandschap in Vlaanderen. Een basiskennis van VGT biedt daarom op **meerdere vlakken een meerwaarde**.

▶ TOEGANKELIJKHEID

Dove en slechthorende mensen communiceren vaak **visueel**. Kennis van enkele basisgebaren kan al **kleine drempels wegnemen** in het dagelijkse leven, op school, op het werk of op straat, en **misverstanden voorkomen**.

▶ TAALDIVERSITEIT

VGT heeft **een eigen grammatica en structuur**, die sterk verschilt van het Nederlands. Door ermee kennis te maken, ontdekken leerlingen dat taal **ook visueel en driedimensionaal** kan zijn, wat bijdraagt aan hun **taalinzicht**.

▶ MAATSCHAPPELIJKE INCLUSIE

De dovengemeenschap vormt een **minderheid** en elke inspanning van horende personen om met hen te communiceren draagt bij aan **gelijkwaardigheid**. Zelfs beperkte VGT-vaardigheden kunnen **een groot verschil maken** in het contact met dove en slechthorende personen.

**BEDANKT OM MEE DE KENNIS OVER VGT TE VERSPREIDEN,
WANT ZO GEEF JE JE LEERLINGEN EEN VAARDIGHEID MEE
DIE HEN VERSTERKT IN HUN DAGELIJKSE LEVEN EN
HUN TOEKOMSTIGE JOB.**

INHOUD

Alle modules staan los van elkaar en kunnen flexibel worden ingezet in je lessen. Kortom, jij kiest waar je klas nood aan heeft!

Module	Inhoud	Bijlagen	Tijd	Link
1. Wat is de Vlaamse Gebarentaal?	Je leerlingen ontdekken wat de Vlaamse Gebarentaal is, leren enkele basisgebaren en ervaren hoe expressie en nauwkeurigheid betekenis geven.	woorden- kaartjes	 50 min.	 p. 7
2. Eerste stappen in de Vlaamse Gebarentaal	Je leerlingen leren bewust en respectvol communiceren met gebarentaligen, met aandacht voor mimiek, lichaamstaal en gebaren, en met behulp van het woordenboek Vlaamse Gebarentaal.		 70 min.	 p. 14
3. Grammatica in de Vlaamse Gebarentaal	Je leerlingen ontdekken hoe gebaren zijn opgebouwd, hoe kleine verschillen in de uitvoering van een gebaar voor grote verschillen in betekenis zorgen, en dat o.a. het gebruik van ruimte een belangrijk onderdeel is van de grammatica van VGT.		 70 min.	 p. 20

TIP: Elke module bevat een powerpointpresentatie. Zet de slides in diavoorstellingmodus (slide show). De links naar de video's zijn dan rechtstreeks aanklikbaar op de slides.

BIJLAGEN EN EXTRA INFORMATIE

Op maat van je klas

Elke module bevat differentiatiesuggesties om de leerstof beter af te stemmen op het tempo en de voorkennis van je leerlingen. Zo kan je leerlingen extra uitdaging bieden of juist bepaalde onderdelen toegankelijker maken.

In lijn met je leerplan

In de aparte bijlage vind je een overzicht van de minimum- en leerplandoelen.

Achtergrondinfo voor de leerkracht (p. 30)

Informatie over belangenorganisaties en interessante series en documentaires over de dovengemeenschap en gebarentaal.

TRAIN DE 'STRAFFE KJKERS' VAN JE LEERLINGEN

In dit lespakket werken we met de metafoor van straffe kijkers. Scherp observeren is essentieel bij het leren van gebarentaal. Moedig je leerlingen aan om verder te kijken en hun **straffe kijkers** in te zetten, zodat ze aandacht leren hebben **voor subtiele verschillen en nuances** in communicatie. Houd als leerkracht dit in het achterhoofd:

- Leg de nadruk op de **precisie** van een gebaar.
- Toon gebaren **meerdere keren** en waar nodig **vertraagd**.
- Oefeningen met het **icoon straffe kijker** vragen **extra visuele aandacht**. Kleine bewegingen, mimiek en timing maken hier het verschil.

MODULE 1

WAT IS DE VLAAMSE GEBARENTAAL?

50 MINUTEN

LESDOELEN

- De leerlingen begrijpen dat de Vlaamse Gebarentaal een volwaardige taal is met een eigen lexicon en grammatica.
- De leerlingen begrijpen dat handen, lichaam en expressie even belangrijk zijn als woorden en intonatie in gesproken taal.
- De leerlingen leren enkele basisgebaren.
- De leerlingen begrijpen dat nauwkeurigheid en mimiek essentieel zijn om betekenisverschillen in gebarentaal duidelijk te maken.

MATERIAAL

- [Introductievideo](#) van module 1
- Powerpointpresentatie van module 1
- Module 1 uit de leerlingenbundel
- Kaartjes voor de [‘Zonder gesproken woorden’-oefening](#)
- Toegang tot het [online woordenboek Vlaamse Gebarentaal](#)

★ ORIËNTATIE • 15 min.

1. Waarom de Vlaamse Gebarentaal leren? • 10 min.

DOEL: INTERESSE OPWEKKEN

Zo ga je te werk

Toon de introductievideo en vervolgens de eerste slides uit de powerpoint-presentatie (en de leerlingenbundel). Die geven een duidelijk overzicht van de belangrijkste redenen om de Vlaamse Gebarentaal te leren. De bedoeling is dat leerlingen meteen begrijpen waarom deze lesmodule relevant is.

KLIK OF
SCAN

JE KUNT MEER DAN JE DENKT

De introductie maakt duidelijk dat leerlingen onbewust best al wat **gestures** kennen of zelfs gebruiken. Dit sluit aan bij het idee uit de video dat je door simpele gebaren al een groot verschil kunt maken.

GEBAREN VERSUS GESTURES

Leerlingen gebruiken vaak al **gestures**, zonder zich daarvan bewust te zijn. Het is daarom belangrijk om het verschil met **gebaren** duidelijk te maken.

- **Gebaren** zijn **bewegingen van de handen** die gebruikt worden in een **gebarentaal** (zoals de Vlaamse Gebarentaal). Ze vormen samen een volwaardige taal, met een eigen woordenschat en grammatica.
- **Gestures** zijn **zichtbare acties van de handen, het lichaam en het gezicht** die mensen bewust of onbewust gebruiken om te communiceren, meestal **in combinatie met gesproken taal**.

JE KUNT IETS BETEKENEN!

Door een basis van VGT te leren, verlaag je de drempel om contact te maken met dove of slechthorende mensen. Benadruk dat leerlingen:

- minder 'angst' zullen voelen om een dove of slechthorende gebarentalige aan te spreken;
- beter zullen begrijpen hoe visuele communicatie werkt;
- empathischer en inclusiever leren communiceren.

KANSEN VOOR LATER

Vertel dat VGT **een grote meerwaarde** kan zijn in hun toekomst, zowel privé als professioneel. Zeker in de volgende beroepen is de kans groter dat je leerlingen later in contact komen met gebarentaligen:

- **zorgberoepen**, zoals verpleging, en **sociaal werk**, zoals leerkracht, gezinsondersteuner of leerlingbegeleider;
- **dienstverlening**, zoals een medewerker aan een loket van een bank of gemeente.

Hiermee toon je dat gebarentaal leren niet enkel leuk is, maar **ook toekomstgericht en maatschappelijk relevant**.

ALS WOORDEN NIET WERKEN

De Vlaamse Gebarentaal is niet alleen nuttig om te communiceren met dove en slechthorende personen, maar ook in alledaagse situaties:

- in een rumoerige ruimte (fuif of refter);
- wanneer je op een afstand staat;
- wanneer je achter glas staat;
- wanneer je iemand wilt begroeten of een vraag wilt stellen zonder geluid te gebruiken.

Extra nabespreking:

In welke situatie zou jij visueel communiceren handig vinden?

De leerlingen geven enkele suggesties, die klassikaal worden besproken.

2. Oefening: zonder gesproken woorden • 5 min.

DOEL: LEERLINGEN ERVAREN VISUELE COMMUNICATIE

Zo ga je te werk

- Geef elke leerling een kaartje met een woord ([zie bijlage woordenkaartjes](#)). Zorg dat er telkens twee leerlingen hetzelfde kaartje hebben.
- Opdracht: Vind je 'match' in stilte. Communiceer enkel met gebaren, mimiek en lichaamstaal en ga op zoek naar de klasgenoot met hetzelfde kaartje.

Klassikale nabespreking

- Wat werkte goed?
- Wat was moeilijk?
- Waar liep de communicatie vast?
- Wat leer je hieruit over communiceren met gebarentaligen?
- Wat merkte je over de aandacht trekken van iemand?
- **Conclusie:** ogen (of 'straffe kijkers') zijn voor dove en slechthorende mensen heel belangrijk. Zien = communiceren en begrijpen.

DIFFERENTIATIE

De onderstaande activiteiten kun je inzetten om leerlingen te laten ervaren **hoe communicatie zonder stem** werkt. Wat mag er wel? Schrijven, tekenen, wijzen, mimiek gebruiken, je lichaam gebruiken ... zolang er maar **geen geluiden of woorden** worden gebruikt.

Kies de werkvorm die past bij jouw klasgroep:

1. VISUELE KETTING

- Verdeel de klas in groepjes van 4 à 5 leerlingen.
- Geef leerling 1 een korte opdracht op papier, bijvoorbeeld 'Leg uit hoe je favoriete ontbijt eruitziet.' of 'Wat heb je dit weekend gedaan?'
- De leerling probeert de boodschap zonder stem over te brengen aan leerling 2 binnen het groepje, zonder dat de andere leerlingen meekijken.
- Leerling 2 geeft vervolgens de boodschap door aan leerling 3, enzovoort.
- De laatste leerling schrijft neer wat hij/zij begrepen heeft.

2. BOUW EEN CONSTRUCTIE VAN LEGO

- Laat de leerlingen in groepjes van 4 een simpele constructie bouwen met Lego.
- 2 leerlingen zien de instructies, maar mogen enkel visueel (met gebaren) communiceren met de rest van de groep zonder de blokjes fysiek aan te raken.

3. EEN ONBEWOOND EILAND

Stel je leerlingen de vraag: 'Wat zou jij meenemen naar een onbewoond eiland?' Zonder hun stem te gebruiken, moeten ze samen beslissen welke 5 voorwerpen ze zouden meenemen.

1. Miniopdracht: eerste ervaring met de Vlaamse Gebarentaal • 10 min.

Zo ga je te werk

- Toon het eerste woord uit de powerpoint en vraag je leerlingen hoe zij dat zouden uitdrukken in gebarentaal.
- Toon daarna het filmpje uit de powerpoint.
- Laat je leerlingen het correcte gebaar nadoen.
- Herhaal dit voor elk nieuw woord in de oefening.

2. Quiz • 10 min.

Aan de hand van een aantal stellingen leren je leerlingen meer over de Vlaamse Gebarentaal.

Zo ga je te werk

- Overloop elke stelling uit de powerpoint. Je kunt werken met een hand opsteken, kaartjes (rood/groen) of een Kahootquiz voorbereiden.
- Laat je leerlingen elke vraag beantwoorden met 'waar' of 'niet waar'.
- Bespreek na elke vraag het juiste antwoord en geef extra uitleg.
- De kerninformatie wordt ook kort opgenomen in de lesfiche voor de leerlingen en kan na de quiz nog eens overlopen worden met de leerlingen als een te kennen onderdeel.

ACHTERGRONDINFORMATIE BIJ DE STELLINGEN

> Er bestaat wereldwijd één universele gebarentaal die alle dove mensen gebruiken.

Veel mensen denken dat er maar één gebarentaal bestaat die overal ter wereld wordt gebruikt. Dat klopt niet. Gebarentalen ontstaan, net als gesproken talen, binnen gemeenschappen en verschillen van land tot land, en zelfs per regio. Zo is de Vlaamse Gebarentaal niet hetzelfde als de Nederlandse Gebarentaal, ook al spreken we in beide landen Nederlands.

Gebarentalen groeien mee met de mensen die ze gebruiken, bijvoorbeeld via dovenscholen en dovengemeenschappen. Daarom bestaan er wereldwijd honderden verschillende gebarentalen, elk met een eigen woordenschat en regels.

**NIET
WAAR**

> De Vlaamse Gebarentaal kent ook dialecten net zoals het Nederlands.

De Vlaamse Gebarentaal kent, net zoals het Nederlands, regionale dialecten. Dat komt omdat gebarentaal vooral binnen dovengemeenschappen ontstaat: op school, in verenigingen, in families en tussen vrienden. Hierdoor groeien bepaalde gebaren lokaal en kunnen ze verschillen van andere regio's. Dat is geen fout: alle varianten zijn correct. Ze tonen dat VGT, net als het Nederlands, een levende taal is en dus voortdurend evolueert.

WAAR

> De Vlaamse Gebarentaal en het Nederlands hebben exact dezelfde grammatica.

De Vlaamse Gebarentaal heeft een eigen grammatica die anders werkt dan die van het Nederlands. Het Nederlands is een gesproken taal waarin woorden een voor een in een vaste volgorde komen. Gebaren worden in VGT op een andere manier gestructureerd. Gebarentaal is een visuele taal waarin verschillende elementen op hetzelfde moment gebruikt kunnen worden om betekenis over te brengen. **Dat noemen we simultaneïteit.**

VGT is dus geen vertaling van het Nederlands, maar een volwaardige taal met een grammatica die op een volledig andere manier werkt, met eigen grammaticale mechanismen.

NIET
WAAR

> Niet alle dove mensen gebruiken gebarentaal.

Niet alle dove of slechthorende mensen gebruiken gebarentaal. In Vlaanderen zijn er naar schatting ongeveer 6.000 dove en slechthorende gebruikers van de Vlaamse Gebarentaal, wat slechts **een deel** is van de totale dove en slechthorende bevolking.

De manier waarop iemand communiceert, verschilt sterk en hangt af van factoren zoals of iemand doof geboren werd of op latere leeftijd doof werd, maar ook van opvoeding, onderwijs, omgeving en persoonlijke voorkeur. Sommige dove en slechthorende mensen gebruiken vooral gesproken taal, anderen vooral gebarentaal, en nog anderen **combineren** verschillende vormen van communicatie. Communicatie vraagt daarom altijd afstemming op de persoon die je voor je hebt.

Voor veel gebarentaligen is de Vlaamse Gebarentaal niet zomaar een hulpmiddel, maar hun eerste taal en een belangrijk deel van hun identiteit. Zij maken deel uit van de **dovengemeenschap**: een groep met een eigen cultuur en taal.

WAAR

> De Vlaamse Gebarentaal werd nog steeds niet formeel erkend als taal door het Vlaams Parlement, omdat enkel gesproken taal erkend kan worden.

De Vlaamse Gebarentaal is **sinds 2006 formeel erkend door het Vlaams Parlement** als de taal van de Vlaamse dovengemeenschap, een linguïstisch-culturele minderheidsgroep waarvoor de VGT een identificerende rol speelt. Die erkenning is belangrijk, omdat ze VGT bevestigt als een volwaardige taal met een eigen woordenschat, grammatica en cultuur. Toch blijft deze erkenning in de praktijk grotendeels symbolisch. Er is bijvoorbeeld geen verplichting om VGT aan te leren of te gebruiken, wat betekent dat het vooral om een maatschappelijke en culturele erkenning gaat. Dit is een belangrijk onderscheid om te maken in de les: VGT is erkend, maar niet op dezelfde manier als officiële landstalen.

NIET
WAAR

3. Klasgesprek: ogen als oren • 5 min.

Zo ga je te werk

- Toon de slide met het icoon van de straffe kijkers in de powerpoint.
- Stel de leerlingen enkele vragen:
 - **Wat betekent 'een straffe kijker zijn'?**
Mogelijk antwoord: iemand die heel aandachtig en scherp kijkt en kleine details opmerkt.
 - **Wanneer heb jij al gemerkt dat goed kijken je hielp om iets beter te begrijpen of sneller te zien?**
Mogelijk antwoord: tijdens een toets of examen, wanneer je door goed te kijken nog een fout ontdekte.
- Benadruk dat dove en slechthorende personen hun ogen gebruiken zoals horende mensen hun oren gebruiken.

★ SLOOT EN REFLECTIE • 10 min.

Klassikale reflectie

Stel drie reflectievragen. Dat kun je klassikaal doen of je kunt de leerlingen individueel de leerlingenbundel laten invullen en daarna klassikaal enkele antwoorden overlopen.

- *Wat heb je vandaag geleerd over de Vlaamse Gebarentaal dat je nog niet wist en dat je verraste?*
- *Hoe voelde het om te communiceren met je handen, lichaam en mimiek in plaats van met gesproken woorden?*
- *Wanneer zou het handig, leuk of nuttig kunnen zijn om de Vlaamse Gebarentaal te gebruiken in je dagelijkse leven?*

Afvinken van leerdoelen

Overloop aan de hand van de checkboxes in de leerlingenbundel wat je leerlingen geleerd hebben na deze module.

BIJLAGE: WOORDENKAARTJES

Appel	Piloot	Verbaasd
Banaan	Fotograferen	Bang
Boek	Kat	Boos
Sleutel	Hond	Verdrietig
Laptop	Vis	Enthousiast
Stoel	Lezen	Voetballen
Lepel	Telefoneren	Zwemmen
Dokter	Drinken	Joggen
Leerkracht	Eten	Vissen

MODULE 2

EERSTE STAPPEN IN DE VLAAMSE GEBARENTAAL

70 MINUTEN

LESDOELEN

- De leerlingen kunnen minstens drie manieren noemen om op een beleefde en correcte manier de aandacht te trekken.
- De leerlingen kunnen op een bewuste manier mimiek, lichaamstaal en gebaren inzetten om zonder gesproken taal te communiceren.
- De leerlingen kunnen op een vlotte manier gebruikmaken van het woordenboek Vlaamse Gebarentaal.

MATERIAAL

- [Introductievideo](#) van module 2
- Module 2 van de leerlingenbundel
- Powerpointpresentatie van module 2
- Laptop of tablet voor elke leerling
- Toegang tot het [online woordenboek Vlaamse Gebarentaal](#) (TIP: Je kan de video's ook vooraf downloaden als je geen toegang hebt tot een stabiele internetverbinding).

★ ORIËNTATIE • 10 min.

Communicatietips

Bekijk de video en overloop daarna de powerpoint slides met communicatietips.

KLIK OF
SCAN

DIFFERENTIATIE

Met deze oefening kun je de communicatietips uit de video rechtstreeks linken aan realistische situaties.

Zo ga je te werk

- Lees één situatie per keer voor.
- Vraag vervolgens klassikaal:
 - Wat is hier het probleem (voor een dove/slechthorende persoon)?
 - Wat kan een oplossing zijn?

SITUATIE 1: SECRETARIAAT

Een leerling wil iets vragen aan het secretariaat. De medewerker begint te spreken, terwijl hij naar zijn computerscherm blijft kijken en ondertussen met zijn hand naar een formulier wijst.

- **Probleem:** Er is geen oogcontact, waardoor de boodschap niet overkomt.
- **Oplossing:** Maak oogcontact en spreek de persoon rechtstreeks aan, zonder weg te kijken. Geef duidelijk aan dat je iets wilt tonen op het computerscherm en praat niet terwijl je iets toont. Op die manier kan je tonen en praten afwisselen, zodat de communicatie duidelijk blijft.

SITUATIE 2: GROEPSWERK

Twee leerlingen proberen tijdens een groepswork tegelijk iets uit te leggen aan een dove of slechthorende klasgenoot. Eén leerling wijst iets aan op het blad, terwijl de andere tegelijk gebaart en praat.

- **Probleem:** Een dove of slechthorende persoon kan maar één visuele bron tegelijk volgen. Als iemand wijst én iemand anders tegelijk gebaart of praat, gaat de info verloren.
- **Oplossing:** Communiceer visueel een voor een, zodat de persoon eerst kan kijken naar wie gebaart en dan pas naar wat wordt aangewezen. Op die manier kan je tonen en praten afwisselen, zodat de communicatie duidelijk blijft.

SITUATIE 3: DE AANDACHT TREKKEN

In de gang zie je een dove klasgenoot. Je wilt hem iets vragen, maar hij staat met zijn rug naar jou toe en is verdiept in zijn leesboek van Frans.

- **Probleem:** De dove persoon merkt je niet op, dus hem zomaar op de rug tikken kan hem doen schrikken.
- **Oplossing:** Start de communicatie pas wanneer de dove persoon je kan zien.

Nabespreking: Laat je leerlingen aan de hand van deze situaties nog eens kort formuleren wat er van belang is bij communicatie.

Nu de leerlingen weten hoe ze op een correcte manier kunnen communiceren met dove en slechthorende personen, is het tijd voor een eerste oefening om te communiceren zonder geluid.

KERN • 55 min.

1. Gebarentaal is een visuele taal • 25 min.

Gebarentalen zijn visuele talen en daarom verwijzen heel wat gebaren naar een vorm, kenmerk of handeling, en de betekenis ervan. Daardoor kan je vaak al veel begrijpen door gewoon goed te kijken.

Oefening 1: ochtendroutine • 10 min.

Deze oefening laat je leerlingen ervaren dat we spontaan al visueel kunnen communiceren door uit te beelden.

Zo ga je te werk

Vraag je leerlingen om op de leerlingenbundel individueel vijf stappen te noteren uit hun ochtendroutine (bv. opstaan - tanden poetsen - ontbijten - boekentas maken - naar school fietsen).

Laat enkele leerlingen hun routine zonder woorden proberen uit te beelden in groepjes of voor de hele klas. De rest van de groep raadt.

Oefening 2: Waar komt een gebaar vandaan? • 15 min.

Laat je leerlingen bij bepaalde gebaren nadenken hoe het gebaar ontstaan is of waar het vandaan komt. Dit noemt men **etymologie**: de oorsprong van een woord of gebaar.

Zo ga je te werk

- Toon een aantal gebaren uit de powerpoint slides aan de klas.
- Laat je leerlingen telkens nadenken over de vragen:
 - Hoe denk je dat het gebaar ontstaan is?
 - Waar komt het vandaan?
- Laat hen per gebaar kort overleggen in duo's of kleine groepjes.
- Bespreek daarna klassikaal.

Iconische gebaren: gebaren die verwijzen naar de vorm of handeling

In de Vlaamse Gebarentaal lijken gebaren soms op wat ze betekenen. Zulke gebaren noemen we **iconische gebaren**. Ze verwijzen bijvoorbeeld naar de vorm van een object of naar de handeling die erbij hoort.

- [poes](#) → de snorharen
- [strijken](#) → de handeling
- [trein](#) → de beweging van een oude stoomtrein
- [café](#) → een pintje tappen
- [tanden poetsen](#) → de handeling
- [boom](#) → de vorm
- [drinken](#) → de handeling

Andere gebaren verwijzen naar een kenmerk of beeld:

- [rood](#) → de kleur van de lippen
- [Audi](#) → het logo van het merk
- [Google](#) → de twee O's en het idee van zoeken

Soms is een gebaar minder letterlijk, zoals:

- [aangenaam](#) → een warm, positief gevoel

Conclusie

Vlaamse Gebarentaal is niet zomaar 'praten met je handen'. Het is een taal die sterk visueel denkt en vaak een oorsprong heeft bij de vorm en de betekenis.

2. Het woordenboek Vlaamse Gebarentaal • 20 min.

DOEL: LEERLINGEN LEREN ZELFSTANDIG GEBAREN OPZOEKEN.

INFO VOOR DE LEERKRACHT

Het woordenboek Vlaamse Gebarentaal

woordenboek.vlaamsegebarentaal.be

Het woordenboek Vlaamse Gebarentaal is een online woordenboek met meer dan 10.000 gebaren. Je vindt er niet alleen video's bij elk gebaar, maar ook info over de parameters waaruit een gebaar bestaat.

Bij sommige gebaren staan labels. Deze labels geven extra informatie over hoe het gebaar gebruikt wordt.

KLIK OF
SCAN

TIP: vertraagd afspelen:

Je kunt elke video uit dit woordenboek vertraagd afspelen. Dat doe je door op het schildpadje te klikken onder de video.

In deze opdracht gaan je leerlingen gebaren opzoeken in het online woordenboek Vlaamse Gebarentaal. Maak vooraf duidelijke afspraken over het gebruik van de labels (met name welke niet gebruikt mogen worden).

Oefening 1: individuele zoekopdracht • 5 min.

Deze opdracht kan ook als huiswerk gegeven worden.

Zo ga je te werk

Laat je leerlingen een woord naar keuze zoeken via de zoekbalk. Vertel erbij dat ze niet voor elk woord een gebaar zullen vinden.

TIP: Spreek vooraf af of je kiest voor een gebaar dat op veel plaatsen in Vlaanderen gebruikt wordt, of dat ook regionale varianten welkom zijn.

Laat hen het gekozen gebaar een aantal keer oefenen aan de hand van de video.

Oefening 2: gebarenbattle • 15 min.

De instructies voor deze oefening vind je ook in de powerpointpresentatie.

Zo ga je te werk

Laat je leerlingen **per twee een categorie kiezen**. Je kunt er als leerkracht ook voor kiezen om zelf een aantal eenvoudige (bv. school, sport, eten en drinken, vervoersmiddelen ...) of moeilijkere categorieën te selecteren waaruit je leerlingen mogen kiezen, afhankelijk van je klasgroep.

Elk duo zoekt **twee woorden** op binnen de gekozen categorie. Ze **schrijven** elk woord op een **apart kaartje of post-it**, zoeken het bijbehorende gebaar op en **oefenen** het in.

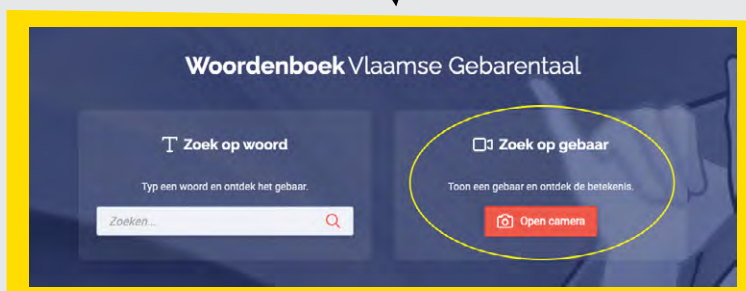
Vervolgens vormt elk duo met een ander duo **een groepje van vier** om de rest van de oefening te doorlopen.

Elk duo **leert het andere groepje de twee gebaren** aan:

- Ze tonen het gebaar en leggen uit wat het betekent.
- Het groepje kijkt samen naar de video en controleert of het correct is.
- Als alle gebaren getoond zijn, worden alle kaartjes omgekeerd op tafel gelegd.
- Eén leerling trekt een kaartje en toont het gebaar aan de groep. De anderen raden het woord.
- Wie het woord juist raadt, krijgt het kaartje of post-it als punt.

TIP: Gebarenfunctie gebruiken in het online woordenboek

In het woordenboek kun je ook **op gebaren zoeken met een camerafunctie**. Je doet dan een gebaar voor de camera en die zoekt uit welk woord erbij hoort. Deze zoekfunctie kan leuk zijn om te gebruiken tijdens de bovenstaande oefening.

★ **SLOT EN REFLECTIE** • 5 min.

Klassikale reflectie

Laat je leerlingen de reflectievraag in de leerlingenbundel beantwoorden en bespreek eventueel klassikaal.

Afvinken van leerdoelen

Overloop aan de hand van de checkbox wat je leerlingen moeten kennen/kunnen na deze module.

MODULE 3

GRAMMATICA IN DE VLAAMSE GEBARENTAAL

70 MINUTEN

LESDOELEN

- De leerlingen benoemen de vier manuele parameters van VGT.
- De leerlingen leggen uit dat een verandering van één parameter een ander gebaar kan opleveren.
- De leerlingen herkennen verschillen tussen gebaren en kunnen ze benoemen aan de hand van de juiste parameter.
- De leerlingen herkennen persoonlijke voornaamwoorden in het enkelvoud in VGT.
- De leerlingen leggen uit hoe de richting van het wijsgebaar bepaalt naar wie gewezen wordt.
- De leerlingen tonen aan dat de ruimte een belangrijke rol speelt in de grammatica van VGT.

MATERIAAL

- [Introductievideo van module 3](#)
- Powerpointpresentatie van module 3
- Module 3 uit de leerlingenbundel
- Toegang tot het [online woordenboek Vlaamse Gebarentaal](#)

★ ORIËNTATIE • 5 min.

Wat maakt een gebaar uniek? • 5 min.

DOEL: BEWUST WORDEN DAT EEN GEBAAAR UIT VERSCHILLENDE BOUWSTENEN/ PARAMETERS BESTAAT.

Zo ga je te werk

Toon de [introductievideo](#) en stel de leerlingen daarna de volgende vragen:

Yousra dacht dat ze 'het licht aandoen' gebaarde, maar Yana zag iets anders. Volgens haar toonde Yousra het gebaar voor 'douchen'.

- *Waarin zat de communicatiefout?*
- *Welke vier zaken (of parameters) bepalen de betekenis van een gebaar?*

De bedoeling is dat de leerlingen hier kennismaken met de manier waarop gebaren zijn opgebouwd.

KLIK OF
SCAN

GEBARENTAAL IS EEN TAAL

De Vlaamse Gebarentaal is geen verzameling van losse bewegingen met de handen, maar een **volwaardige taal** met **eigen grammaticale kenmerken**. Elk gebaar bestaat uit verschillende bouwstenen/parameters (handvorm, locatie/plaats, beweging en oriëntatie). Een verandering van één parameter kan ervoor zorgen dat een ander gebaar ontstaat. Daarom is het belangrijk om nauwkeurig te kijken naar gebaren en een gebaar zo correct mogelijk uit te voeren.

In deze module maken de leerlingen kennis met drie grammaticale kenmerken van de Vlaamse Gebarentaal:

- de vier manuele **parameters**;
- de **persoonlijke voornaamwoorden** in het enkelvoud;
- **werkwoorden** in beweging (wie - wat - hoe).

★ KERN • 55 min.

DOEL: BEWUSTWORDING VAN RUIMTEGEBRUIK IN GRAMMATICA.

DEEL 1: DE PARAMETERS • 20 min.

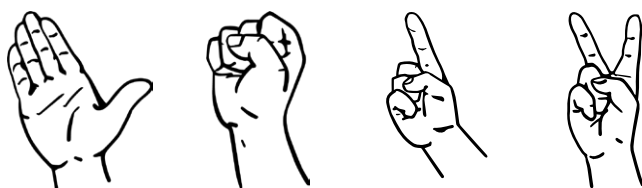
1. De vier manuele parameters • 10 min.

ACHTERGRONDINFORMATIE

Een gebaar wordt gevormd door welke handvorm je gebruikt, waar je het gebaar ten opzichte van je lichaam maakt, hoe je handen bewegen en hoe je hand(en) en/of vingers gericht staan.

HANDVORM

- De vorm die de hand(en) aannemen bij het uitvoeren van het gebaar.
- Voorbeelden: B-hand, S-hand, 1-hand en V-hand.

LOCATIE/PLAATS

- De plaats waar het gebaar wordt uitgevoerd.
- Dit kan bijvoorbeeld zijn ter hoogte van het hoofd, het bovenlichaam of in de neutrale ruimte voor het lichaam.

BEWEGING

- De manier waarop één hand of beide handen bewegen bij het gebaar.
- Hierbij kan het gaan om bijvoorbeeld een rechte of cirkelvormige beweging, een herhaling, een tik of een verplaatsing van de hand(en).

ORIËNTATIE

- De richting waarin de handpalm en/of de vingers wijzen bij het gebaar.
- Voorbeelden: handpalm of vingers naar boven, beneden, voren, achteren, links of rechts.

Zo ga je te werk

Overloop in de powerpointpresentatie van module 3 de vier parameters met de leerlingen, terwijl je enkele voorbeelden laat zien door te klikken op de links die doorverwijzen naar het online woordenboek Vlaamse Gebarentaal.

2. Oefening: Zoek en vergelijk • 10 min.

Zo ga je te werk

- Vraag de leerlingen om de oefening 'Zoek en vergelijk' in hun bundel te nemen. Daarin vinden ze een tabel met vier sets van twee gebaren. Zoek klassikaal elke set gebaren op in het [online woordenboek Vlaamse Gebarentaal](#) en laat hen het verschil in parameters aanduiden.
- Overloop vervolgens de oplossingen aan de hand van de powerpointpresentatie.

DIFFERENTIATIE

Gaat het vlot? Dan kun je je leerlingen de oefening in duo's laten maken met behulp van de links in de leerlingenbundel.

Klassikale nabespreking

- Welke parameter vonden jullie het gemakkelijkst te herkennen?
- Welke vonden jullie moeilijk?

DEEL 2: PERSOONLIJKE VOORNAAMWOORDEN • 10 min.

Zo ga je te werk

In VGT gebruik je de ruimte voor, naast en boven je lichaam. In deze [video](#) ontdekken je leerlingen hoe die ruimte gebruikt wordt voor persoonlijke voornaamwoorden, zoals 'ik', 'jij', 'hij' en 'zij'.

- **Leg uit** dat de ruimte gebruikt wordt om personen aan te duiden. Bijvoorbeeld: je kunt verschillende personen een plaats in de gebarenruimte geven en er daarna naar verwijzen.
- Stel de leerlingen vervolgens de **vraag**:
We weten nu dat we de ruimte kunnen gebruiken om personen aan te duiden. Maar wat kunnen we er nog meer mee doen?
Laat ze in duo's gedurende enkele minuten zoveel mogelijk ideeën verzamelen.
- **Klassikale bespreking**: Verzamel de antwoorden op het bord. Mogelijke ideeën die naar voren kunnen komen, zijn bijvoorbeeld:
 - aangeven waar iets of iemand zich bevindt;
 - relaties tussen personen of plaatsen weergeven;
 - bewegingen of richtingen aangeven.
- Gebruik de antwoorden om de nieuwsgierigheid verder te prikkelen:
Interessant. Blijkbaar kan de ruimte veel meer doen dan alleen personen aanduiden. Maar kunnen we de ruimte ook gebruiken om grammaticale informatie uit te drukken?
Zo maak je de overgang naar het volgende deel over **werkwoorden en ruimtegebruik**.

KLIK OF
SCAN

PERSOONLIJKE VOORNAAMWOORDEN IN VGT

Persoonlijke voornaamwoorden, zoals **ik, jij, hij** en **zij**, worden in de Vlaamse Gebarentaal meestal uitgedrukt door een **wijsgebaar**, met een 1-hand. Daarbij wordt gewezen naar de juiste persoon of naar een plaats in de gebarenruimte die die persoon vertegenwoordigt (de persoon hoeft dus niet altijd aanwezig te zijn in de ruimte).

Meestal staat het persoonlijke voornaamwoord **aan het einde van de zin**, maar het kan ook **aan het begin** voorkomen. Welke plaats gebruikt wordt, hangt af van de zin. Soms zijn beide mogelijkheden correct.

Bij het wijzen wordt **geen mondbeeld of gesproken woord** gebruikt. Je zegt dus niet tegelijk 'ik', 'jij', 'hij' of 'zij'. Alleen het wijsgebaar geeft aan over wie het gaat.

DEEL 3: WERKWOORDEN IN BEWEGING • 25 min.

Je leerlingen hebben in het vorige deel van de kern kennisgemaakt met persoonlijke voornaamwoorden in VGT. Ze ontdekten dat een persoon die VGT gebruikt, gebruikmaakt van de **ruimte** om naar zichzelf, de gesprekspartner of een andere persoon te verwijzen. In dit derde deel van de kern bouwen we hierop verder: in VGT wordt de ruimte niet alleen gebruikt om personen aan te duiden, maar ook om **grammaticale informatie** uit te drukken.

Ook in de Vlaamse Gebarentaal kan informatie over de uitvoerder van een handeling in het werkwoord verwerkt worden. Maar dat gebeurt op een andere manier dan in het Nederlands. In plaats van het werkwoord te vervoegen door de vorm van het woord te veranderen, maakt de Vlaamse Gebarentaal vaak gebruik van de ruimte rondom de gebaarder.

1. WIE geeft aan WIE? • 5 min.

Zo ga je te werk

- Leid het **filmpje** over het werkwoord 'geven' in: *Net zoals in het Nederlands of in een andere taal bestaan er infinitieven, zoals 'sporten', 'eten', 'dansen' ... In het filmpje zie je wat het gebaar is voor het werkwoord 'geven' en vervolgens hoe de ruimte gebruikt wordt om het werkwoord 'geven' te 'vervoegen'.*
- Bekijk samen met de leerlingen het filmpje en bespreek klassikaal:
 - Wat veranderde er?
 - Bleef de handvorm hetzelfde?
 - Wat merkte je op over de locatie/plaats van het gebaar? (Die verandert, omdat de richting wordt aangepast aan de personen die geven/ontvangen.)
 - Welke informatie gaf de richting van het gebaar?

KLIK OF
SCAN

ACHTERGRONDINFORMATIE

Congruentie is een taalkundige term in gebarentaal. Het betekent dat een gebaar wordt aangepast aan een ander element in de zin, zodat duidelijk gemaakt kan worden wie iets doet en naar wie iets gericht is. **Werkwoordcongruentie** is hier een voorbeeld van. De richting van het gebaar toont dus de rollen in de zin, zoals in het voorbeeld uit het filmpje over het werkwoord 'geven': de beweging vertrekt bij de persoon die iets geeft en eindigt bij de persoon die iets ontvangt.

DIFFERENTIATIE:

Geef je les in een taalsterke klas of in een klas waarin (moderne en/of klassieke) talen een belangrijk onderdeel van het curriculum vormen, dan kun je het begrip 'congruentie' in gebarentaal toelichten.

2. WAT wordt er gegeven? • 10 min.

DOEL: LEERLINGEN ONTDEKKEN DAT HET WERKWOORD 'GEVEN' AANGEPAST KAN WORDEN AAN DE VORM, GROOTTE EN EIGENSCHAPPEN VAN HET VOORWERP.

Zo ga je te werk

- Verdeel de leerlingen in duo's.
- Toon eerst klassikaal de gebaren die in het eerste deel van de [video](#) getoond worden (00:00 – 00:12): boek – bal – doos – cadeau
- Toon daarna het vervolg van de video en pauzeer de video na elk paar van twee zinnen. Leg uit: *Jullie krijgen telkens twee zinnen met het werkwoord 'geven' en een voorwerp te zien. In de tweede zin wordt telkens extra informatie gegeven over het voorwerp.*
- Vraag de leerlingen om elk paar zinnen in duo's te bespreken voordat je de antwoorden klassikaal overloopt aan de hand van de powerpointpresentatie.

KLIK OF
SCAN

VOORBEELDDPAAR 1 (00:13 – 00:20)

Ik geef jou een boek. / Zij geeft mij een *dik* boek.

Vraag: Wat is hetzelfde in beide zinnen? Wat verschilt er?

Antwoord: In beide zinnen wordt een boek gegeven. Er zijn twee verschillen:

1. De personen die geven en ontvangen veranderen. De richting van het gebaar GEVEN verandert mee.
2. In de tweede zin krijgen we extra informatie over het boek: het is een dik boek. De handvorm en mimiek maken de dikte zichtbaar.

VOORBEELDDPAAR 2 (00:21 – 00:29)

Jij geeft haar een bal. / Hij geeft haar een *grote* bal.

Vraag: Welke extra informatie krijg je in de tweede zin over de bal? Hoe heb je dit opgemerkt?

Antwoord:

1. In de tweede zin gaat het om een grote bal. De uitvoering van het gebaar en de mimiek maken de grootte zichtbaar.
2. In beide zinnen geeft een andere persoon de bal. De ontvanger blijft dezelfde.

>>

VOORBEELDPAAR 3 (00:30 – 00:39)

Ik geef hem een doos. / Jij geeft mij een **zware** doos.

Vraag: Wat verandert er? Hoe wordt de extra informatie uitgedrukt?

Antwoord:

1. In de tweede zin gaat het om een zware doos. Het gewicht wordt zichtbaar door de mimiek, en de snelheid en kracht waarmee het gebaar wordt uitgevoerd.
2. De personen die geven en ontvangen veranderen. De richting van het gebaar GEVEN verandert mee.

Overloop de zes zinnen ten slotte nog eens aan de hand van de powerpointpresentatie.

3. HOE wordt iets gegeven? • 10 min.

In de vorige twee onderdelen leerden we dat in de Vlaamse Gebarentaal zichtbaar kan worden gemaakt **wat** er wordt gegeven en **aan wie** iets wordt gegeven. Daarnaast kan ook **de manier waarop** de handeling wordt uitgevoerd extra informatie geven.

ACHTERGRONDINFORMATIE

De gebaarder kan **expressie** en **emoties** gebruiken om extra informatie over een bepaalde handeling mee te geven. Zo kan die tonen of een voorwerp zwaar of licht is, of iets snel of juist voorzichtig gegeven wordt, en of iemand blij, enthousiast, trots, boos of verdrietig is.

Deze informatie wordt uitgedrukt door een combinatie van:

- gezichtsuitdrukkingen;
- hoofd- en lichaamsbewegingen;
- de snelheid en kracht van het gebaar.

Voorbeelden:

- een zware doos geven: de beweging verloopt trager en met zichtbare inspanning;
- een kleine bal geven: de beweging is licht en vlot;
- een cadeau blij geven: de gezichtsuitdrukking toont enthousiasme of plezier;
- een boek snel geven: de beweging wordt sneller uitgevoerd.

Zo ga je te werk

- Verdeel de leerlingen in duo's.
- Toon de [video](#) en pauzeer de video na elk paar van twee zinnen.
Leg uit: *Jullie krijgen telkens twee zinnen met het werkwoord 'geven' te zien. De manier waarop het gebaar wordt uitgevoerd, geeft telkens extra informatie over de emotie, het voorwerp of de handeling.*
- Vraag de leerlingen om elk paar zinnen in duo's te bespreken voordat je de antwoorden klassikaal overloopt aan de hand van de powerpointpresentatie.

KLIK OF
SCAN

>>

VOORBEELDDPAAR 1 (00:00 – 00:09)

Ik gee jou *blij* een cadeau. / Hij geeft mij *boos* een cadeau.

Vraag: Wat is hetzelfde in beide zinnen? Wat verschilt er?

Antwoord: In beide zinnen wordt een cadeau gegeven. De emotie van de persoon die het cadeau geeft, verschilt:

1. In de eerste zin is de persoon blij en in de tweede zin boos. Deze emotie wordt zichtbaar door de gezichtsuitdrukking en de manier waarop het gebaar wordt uitgevoerd.
2. De personen die geven en ontvangen veranderen. De richting van het gebaar GEVEN verandert mee.

VOORBEELDDPAAR 2 (00:10 – 00:19)

Zij geeft mij een *zware* doos. / Hij geeft haar een *lichte* doos.

Vraag: Welke informatie krijg je over de doos? Hoe heb je die opgemerkt?

Antwoord:

1. In de eerste zin gaat het om een zware doos en in de tweede zin om een lichte doos. Het verschil in gewicht wordt zichtbaar door de hoofd- en lichaamsbewegingen en de mimiek bij de uitvoering van het gebaar.
2. De personen die geven en ontvangen veranderen. De richting van het gebaar GEVEN verandert mee.

VOORBEELDDPAAR 3 (00:20 – 00:28)

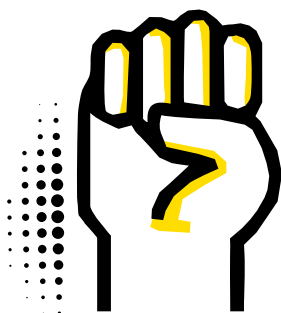
Jij geeft haar *snel* een boek. / Zij geeft mij *heel traag* een boek.

Vraag: Wat verandert er? Hoe wordt die informatie uitgedrukt?

Antwoord: In beide zinnen wordt een boek gegeven.

1. De snelheid waarmee het boek wordt gegeven, verschilt: snel in de eerste zin, heel traag in de tweede zin. Dit wordt zichtbaar door de mimiek en de snelheid en kracht waarmee het gebaar wordt uitgevoerd.
2. De personen die geven en ontvangen veranderen. De richting van het gebaar GEVEN verandert mee.

Gebruik slide 15 t.e.m. 17 om de verschillen nog eens te herhalen.

★ **SLOT EN REFLECTIE** • 10 min.

1. Herhalingsoefening • 5 min.

In de herhalingsoefening worden alle grammaticale onderdelen uit deze module nog even kort overlopen aan de hand van enkele voorbeelden.

Zo ga je te werk

- Vraag de leerlingen om de herhalingsoefening in de leerlingenbundel erbij te nemen en laat hen per twee nadenken over de verschillende situaties.
- Overloop klassikaal de juiste antwoorden met behulp van de powerpointpresentatie.

De Vlaamse Gebarentaal is een visuele taal. Daarom kan veel informatie tegelijk worden uitgedrukt:

- wat er wordt gegeven;
- wie iets geeft;
- aan wie iets gegeven wordt;
- hoe de handeling gebeurt;
- welke emotie of houding de gebaarder uitdrukt.

Daardoor kan één gebaar veel meer informatie bevatten dan enkel de betekenis geven.

Reflectie • 5 min.

Laat je leerlingen de reflectievragen in de leerlingenbundel beantwoorden en bespreek eventueel klassikaal.

Afvinken van leerdoelen

Overloop aan de hand van de checkboxes in de leerlingenbundel wat je leerlingen geleerd hebben na deze module.

★ UITBREIDING

1. Vingerspelling

Vingerspelling is een systeem waarbij je woorden letter per letter spelt met handvormen die overeenkomen met de letters van het alfabet.

De leerlingen kunnen aan de hand van verschillende spelletjes vingerspelling inoefenen.

Opdracht 'Wie ben ik?'

- De leerlingen worden in groepjes verdeeld.
- Een leerling bedenkt een naam van een bekend persoon. Vervolgens spelt hij/zij de naam aan de hand van vingerspelling. De rest van de groep moet aflezen over welke persoon het gaat.
- De leerkracht kan wel of niet toestaan dat ze het alfabet uit de [bijlage Vingerspelling](#) gebruiken.

Opdracht 'Galgje'

- In plaats van te zeggen welke letter ze kiezen, spellen leerlingen de letter met vingerspelling.
- De leerling aan het bord knikt ja of schudt nee om aan te geven of de letter in het woord voorkomt. Bij een foute gok wordt een deel van het galgje getekend.
- De leerkracht kan wel of niet toestaan dat ze het [alfabet van de bijlage](#) gebruiken.

Evaluatie

Koppel je graag een evaluatie aan deze uitbreidingsopdracht? Laat de leerlingen dan als taak een video maken waarin ze hun eigen naam plus die van hun familieleden en huisdieren spellen met vingerspelling.

2. De rol van technologie & toegankelijkheid

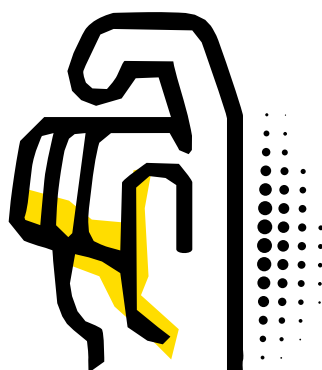
Dove en slechthorende personen doen in het dagelijkse leven vaak een beroep op technologie en hulpmiddelen. In deze oefening maken je leerlingen kennis met enkele van deze hulpmiddelen.

Zo ga je te werk

- Geef je leerlingen enkele vragen uit onderstaande tabel en laat hen zelf een antwoord bedenken.
- Moedig hen aan om na te denken over zintuigvervanging: hoe kan een signaal (geluid) vervangen worden door iets visueel of voelbaars? De nadruk ligt hier niet op minder of niet kunnen horen, maar op de vraag hoe we met onze zintuigen ook anders kunnen waarnemen.

Mogelijke antwoorden:

Hoe zet een dove of slechthorende persoon de wekker?	Trillingen via kussen, horloge, armband of lichtsignalen
Hoe hoort een dove of slechthorende persoon de bel?	Lichtflitsen, trillingen of een speciale app die geluid omzet in tekst.
Hoe kunnen dove en slechthorende personen telefoneren?	Videobellen en afstandstolken: www.afstandstolk.be
Hoe merkt een dove of slechthorende persoon een alarm op?	Een belangrijke functie van rookmelders voor dove en slechthorende personen zijn visuele signalen zoals fel knipperende lichten.
Kunnen dove en slechthorende personen muziek beluisteren?	Dove en slechthorende mensen beleven muziek vaak via trillingen, visuele prikkels en ritme, bijvoorbeeld door de bastonen te voelen. Voor velen draait muziek minder om horen en meer om voelen, zien en samen beleven.

★ ACHTERGRONDINFO VOOR DE LEERKRACHT

Vlaams Gebarentaalcentrum (VGTC)

Dit lespakket is een initiatief van het Vlaams Gebarentaalcentrum, hét kennis- en expertisecentrum rond de Vlaamse Gebarentaal. Hun missie is om de kennis over de Vlaamse Gebarentaal te vergroten, te verspreiden en toe te passen door samenwerking met dove gebarentaligen, academici en professionals. Op die manier verhogen ze de maatschappelijke erkenning van VGT en haar gebruikers.

MEER INFO: vgtc.be

Interessante links:

- [30 vragen over gebarentaal in Vlaanderen en 29 antwoorden](#)
- [Hoe zoenen doven](#)
- woordenboek.vlaamsegebarentaal.be
- [Wat is jouw naam in Vlaamse Gebarentaal?](#)

Doof Vlaanderen

Doof Vlaanderen verenigt en empowert alle dove en slechthorende mensen met respect voor hun diversiteit. De organisatie verdedigt en promoot Vlaamse Gebarentaal en dovencultuur als een verrijking voor de samenleving. Doof Vlaanderen komt op voor gelijke rechten voor dove en slechthorende mensen in de samenleving.

MEER INFO: doof.vlaanderen

Series & documentaires

- [Een Wereld van Gebaren](#)
- [Doof Kind](#)
- [De Hokjesman](#)
- [Durf te vragen](#)
- Film 'Milano'

BIJLAGE • VINGERSPELLING

Het ABC van de Vlaamse Gebarentaal

